

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

II. De Personis Transigentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

l. Sub prae-textu 19. cit. & 29. C. hic. Et demum paritate; quia Jura æquiparant Transactionem Sententiæ & Jurijurando, *l. Non minorem 20. C. hic, l. Jusjurandum 2. ff. de Jurejurando 50.* Sententia autem, quæ in rem judicatam transit, & Jusjurandum ratione læsionis ultra dimidium non retractantur, *l. Sub specie 4. C. de Re judic. & l. Non erit 5. §. 2. ff. de Jurejurando.* Ergo neque Transactio Atque hæc sententia Jure nostro Provinciali Summarischen Process. *Tit. 2. art. 3. in fine* & Imperialis Camerae sententiis, secundum eam pluries latis, approbata est, teste Gaill. *l. cit. n. 11.*

13. Neque ei obstat ratio allata pro Affirmativa; quia recessus ab æqualitate & locupletatio cum aliena jactura, quæ ex Transactionum firmitate aliquando oritur, raro & præter intentionem legislatoris aliquando accedit: & minus malum est, quàm suscitatio & perpetuatio litium, quas illarum impugnationi non facile obnoxia firmitas tollit.

Neque etiam, quæ ei opponi solent, *l. Si superstitie 5. C. de dolo & l. Imperator 3. ff. hic*, cujus §. 1. Transactio cum hærede super fideicommissio inita, Codicillis postea repertis, impugnari permittitur. Non, inquam, hæc obstant. Prior; quia, in ea dolum expressum intervénisse, supponitur, ut aliis DD. *cit.* ad eam notat Bruneman. *n. 11.* Posterior; quia, licet aliàs Transactio sub præ-textu novorum instrumentorum postea repertorum rescindi nequeat, *l. Sub prae-textu 19. cit.* aliud tamen obtinet in testamento &, qui istius pars est, Codicillo; cum de controversiis ex iis descendentibus transigi aliter, quàm inspectis cognitisque eorum verbis, non possit, *l. De his 6. ff. hic*: quod ita statutum est; ne hæres aut legatarius pro modico sibi

exhibito magna bona testamentò relicta leviter jactet & amittat: atque etiam; ne facile admittatur aliquid contrarium intentioni testatoris, ut in *l. cit.* Brunemannus *n. 1.* & in Rubric. *Lectus 20.* observant.

ARTICULUS II.

De Personis Transigentibus.

SUMMARIUM.

14. Transigere possunt, qui ipsi alienare.
15. Omnino liberè nequeunt possunt.
16. Prodigus & Minor,
17. Tutores & Curatores,
18. Administratores Civitatum,
19. Procuratores Principum,
20. Vassallus de re Feudali,
21. Pater de bonis Adventitius filii,
22. Religiosus, & de rebus Monasterii immobilibus Prælatum.

Transigere generaliter, qui potest sci, omnes possunt, si rerum suarum liberam administrationem, easque alienandi facultatem habeant, *arg. l. In re mandata 21. C. Mandati*, tam femina, quàm masculi, etiam ægri corpore: dummodo mentes sani sint, & consentire possint, *l. Solum 27. C. hic.* Ex ejusmodi aetate administrationis & potestatis defectu transigere, præter infantes, amens & alios rationis usu carentes, nequeunt. Primò, Pupillus sine auctoritate Tutoris. Si tamen transegerit & conditionem suam meliorem fecerit, transactio rata habetur, *arg. l. Pupillus 5. §. 1. ff. de Auct. Tutor.* sicut tali casu rata habetur.

habetur aditio hereditatis: etsi hanc adire sine tutoris autoritate non possit, Haunold. *Tom. 4. de l. & l. Trañ. 10. n. 1000.* & Bruneman. *in l. Obligari 9. ff. de Auth. tutor n. 1.*

16. Secundò; Prodigus, cui bonis est interdictum, ut colligitur ex *l. Is cui 6. ff. de V. O. & Minor viginti quinque annis habens curatorem, sine istius autoritate; nam etiam à minore sine isto initam Transactionem, nisi conditionem suam meliorem fecisse postea appareat, invalidam esse, patet ex l. Si curatorem 3. C. De in integ. restit. ubi prodigo invalidè contrahenti comparatur. Curatorem autem habentis transactio valida quidem est: sed eà læsus minor in integrum restitui potest, *l. cit.* Haunold. *l. cit.* Vide dicta *Tit. 35. n. 25.**

17. Tertiò, Tutores & Curatores de bonis pupillorum & minorum immobilibus & mobilibus pretiosis, quæ servando servari possunt; cum enim Transactio species quædam sit Alienationis, *arg. l. 1. §. 9. ff. Si quid in fraud. patroni, sicut ad hanc, ita etiam ad illam de dictis bonis ineundam iudicis decreto est opus, l. Non solum 4. C. de Prad. minor. Gaill. Lib. 2. observat. 72. n. 1. & Molina Trañ. 2. de l. & l. disp. 557. n. 1.*

18. Quartò, Syndici & administratores civitatum sine consensu superioris de immobilibus earum rebus, ut colligitur ex *l. fn. C. de Vend. rebus civit.* quia Tutores etiam ipsi vocantur, Wesenbec. *in ff. hic n. 4.* De Immobilibus, inquam; quia de mobilibus, quæ servando servari non possunt, tutores & curatores in pupillorum ac minorum, *l. Interdum 56. §. 4. ff. de Furtis & l. Patrum 22. C. de Patris & syndici atque administratores in civitatum causis transigere possunt, l. Praeses 12. C. hic; cum*

eiusmodi rerum à lege liberam habeant administrationem.

19. Quintò, Procurator Principis, istò inconsultò, *l. Nulli 13. ff. hic;* imò etiam alterius personæ cum mandato generali ad agendum constitutus, *l. Mandato 60. ff. de Procurat.* quia ipsi causæ actio, non litis decisio mandata fuit, *l. Transactioni 7. C. hic,* & sine speciali mandato nequit alienare, *l. Procurator 63. ff. de Procurat.* Quantumvis etiam generaliter ad agendum defendendumque & omnia sit constitutus, ex vi tamen generalis huiusmodi commissionis ad aliquem articulum, speciale mandatum exigentem, ac proinde ad transactionem admitti non debet, *c. Qui ad agendum 4. de Procurat. in 6.* quò textu cum transactio æquiparetur delationi iurijurandi; sicut hoc deferre, sic etiam transigere nequit; nisi habeat mandatum speciale, vel procurator cum libera administratione bonorum, vel certæ aliquis causæ, vel in rem suam sit datus, *citt. Wesenbecius n. 4. & Molina n. 17.*

20. Sextò, Vassallus sine consensu domini directi de re Feudali, si ista per transactionem in alium transferatur, iudem Wesenbec. *n. 4. & Molina n. 1.* quia hanc sine illius consensu nequit alienare, *Feud. Lib. 2. Tit. 52.*

21. Septimò, Pater sine decreto iudicis & aliqua, licet non exacta, causæ cognitione, de bonis adventitiis filii iam emancipati, *l. De re 10. ff. hic.* Si verò constitutus sit in potestate patris de dictis ipsius bonis transigere probabilius potest; quia eorum liberam administrationem, imò usum fructum habet: eaque alienare potest, *citt. Gaill. n. 14. & Bruneman. in l. De re cit. n. 2.*

22. Octavò, Religiosus sine licentia Prælati, *arg. can. Non dicatis 12. q. 1. juxta dicta Tit. preced. n. 36. & ipsi etiam*

Bbbbb a tiam

tiam Prælati aliique Ecclesiarum & Monasteriorum Rectores arque administratores de rebus eorum immobilibus & pretiosis, quæ servando possunt servari: nisi, præter justam causam, Capituli vel Conventus & superioris consensus accedat, ut colligitur ex *c. Statuimus 2. & c. Contingit 3.* Ratio est; quia ejusmodi res sine istorum consensu nequeunt alienare, *can. Sine exceptione 12. q. 2. c. 1. c. Tua 8. De iis, quæ à Prælat. &c.* Transactio autem species quædam est alienationis, *arg. l. 1. §. 9. cit.* Nisi à Capitulo habeat literas, quibus quidquid Prælati in causa controversa egerit, se ratihabaturum promittit, textus & Glossa in *c. Contingit cit. V. Literas*: vel super ejusmodi rebus transigendò id agat, ut eas, aliquâ pecuniâ datâ, Ecclesiæ vel monasterio recuperet vel conservet, Panormit. in *c. cit. n. 3. & cit. Molina n. 8.*

ARTICULUS III.

De Rebus, super quibus transigi potest.

SUMMARIUM.

23. Transactio, generaliter permessa.
24. Prohibita est I. super re judicata;
25. Nisi contra hanc remedium habeatur.
26. II. Super relictis Testamentò non inspectò:
27. Nisi quis inspectioni cum juramento renuntiet.
28. III. Super alimentis eò relictis:
29. Nisi hæc præterita sint,
30. Aut transactioni super futuris juramentum accedat.
31. IV. Super decimis datò temporali:

32. Quò non interveniente, permessa est.
33. V. Super beneficio litigioso;
34. Quòd tamen gratis possit fieri;
35. Non etiam ab hoc adverteri,
36. Aut sub onere pensionis ecclesiæ liberè potest.
37. VI. Super conjugio, ad ejus dissolutionem.
38. VII. Super panam sanguinis irrogante,
39. Non tamen Adulterii crimine, transigi potest.
40. VIII. Neque super crimine pallii sanguinis pena non obnoxio.
41. Etsi conventus super privatis civiliter,
42. Et super falsi crimine transigi possit.

Transigi generaliter potest super rebus dubiis & litigiosis, hoc est, de quibus lis est, aut futura timeatur, *l. 1. §. 1. Cum proponas 2. C. hic*, etiam post conclusionem in causa; cum post hæc dubius sit eventus litis, quæ adhuc pendet, Glossa in *Clement. 2. V. Postquam, ut lite pend.* Post latam autem sententiam definitivam istiusque transitum in rem judicatum, licet res adjudicata donari & liberti remitti valeat, *Wesembec. in ff. ad hunc Rubr. n. 5.* Transactio tamen nullius est momenti: & quod ex ea solutum est, obnoxium repetitioni, *l. Si causa 3. C. de lib. & l. Eleganter 23. §. 1. ff. de Condit. res. deb.* Ratio est partim; quia Transactio est super rebus dubiis & incertis: sententia autem, postquam in rem judicatum transit, rem inter partes certam & indubitam facit, *l. Res judicata 207. ff. de R. J.* partim propter auctoritatem judiciorum; ne, quæ publicò judicò definita & transacta sunt, pro indefinitis & incertis habeantur arbitriò privatorum transigentium